

Rozhledy

Východní Moravy jaro 2008

Obsah

Sdružení měst a obcí Východní Moravy informuje	3
Kraj zorganizoval již třetí setkání se starosty regionu	4
Krajská identita – naše anketa	5
Jak se daří obcím po jejich nedávném osamostatnění	6
Přehled dezintegrace obcí na území Zlínského kraje	8
Ohrožené, nevyužívané a opomíjené památky na území Zlínského kraje	9
Kraj se představuje zahraničním cestovním kancelářím	10
Přístup společnosti k ochraně přírody se postupně vyvíjí	11
Zásady nakládání s odpady v obcích – stručné návody a rady	13
V soutěži O keramickou popelnici zvítězily Slušovice, Šumice a Staré Hutě	15
Hostětín – malá obec, velká inspirace	16
Příroda Zlínského kraje a její „NEJ“	17
Kroměřížský archiv se představuje	19
Archivní publikace	19

Témata v tomto čísle:

1. Dezintegrace obcí
2. Životní prostředí
3. Ohrožené památky Zlínského kraje
4. Nakládání s odpady

Vážení čtenáři,
věříme, že Vás jarní číslo Rozhledů Východní Moravy osloví a zaujme. Přivítáme, když nám napíšete svůj názor nebo upozorníte na témata, která by stála za redakční zpracování.

Možná, že se právě ve vašem městě či obci rozvíjí pozoruhodná aktivita, která si zaslouží, aby se o ní dozvěděli i ti druzí. Anebo Vás trápí nějaká záležitost, s jejímž řešením Vám může někdo jiný pomoci, protože, jak známo, sdílená radost = dvojnásobná radost, sdílený problém = poloviční problém.

A tak jsme tady pro Vás a těšíme se na náměty, podněty i připomínky. Příspěvky nám zašlete do uzávěrky letního čísla – do 15. května 2007.

Tématem příštího vydání bude „Zachování tradičních řemesel na území regionu“.

Vaše redakce

Kontaktní e-mail:

bajgarova@rra-vychodnimorava.cz

Rozhledy Východní Moravy

Vydavatel: Sdružení měst a obcí Východní Moravy

Adresa redakce: Sdružení měst a obcí Východní Moravy, Vavrečkova 5262, 760 01 Zlín

Tiskne: Esprint Zlín, s. r. o, Obeciny IX/3617, 760 01 Zlín
Vychází čtvrtletně. Neprodejné

Foto na obálce: Michal Girgel, krajina u Jasenné

Redakční okruh:

Marie Vojtková (SMO VM), Stanislav Pitrun (SMO VM), Jaroslava Pupišová (RZMOSP), Helena Mráčková (KÚ ZK), Dana Daňová (CCR VM), Zdeněk Pokluda (SOKA Zlín), Soňa Hustáková (RRA VM), Martina Bajgarová (RRA VM), Petr Zákutný

Jazykové korektury: Zuzana Zemanová

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií. Na jeho realizaci bylo využito prostředků Fondu mikroprojektů spravovaného Regionem Bílé Karpaty.

Realizace projektu „Přes informace k novému partnerství“

V květnu proběhne kurz pro pracovníky členských obcí, kteří se zabývají přípravou a prováděním projektů. Kurz bude zaměřen na problematiku realizace fáze projektů podporovaných z Operačního programu příhraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika, zejména na:

- metodiku výběrových řízení
- zajištění monitoringu a udržitelnosti projektu
- způsobilé výdaje a jejich dokladování
- zpracování monitorovacích a závěrečných zpráv projektu

Termín a místo bude upřesněno na internetových stránkách SMO VM a RRA VM (www.zlinsky-kraj.cz, www.rra-vychodnimorava.cz).

Regionální rozvojová agentura Východní Moravy slaví 10. narozeniny!

RRA VM byla založena **9. 2. 1998** s hlavním cílem napomoci rozvoji regionu. Za 10 let své činnosti agentura dosáhla významných úspěchů v oblasti podpory zahraničních investic, inovací, rozvoje měst a obcí a příhraniční spolupráce. Vybudovala si značnou prestiž mezi partnery na regionální i celorepublikové úrovni.

V rámci oslav desíti let působení v přeshraniční spolupráci se Slovenskem uspořádá v **dubnu 2008** RRA VM odbornou konferenci k tématickým operačním programům, zejména k Operačnímu programu přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika.

Konference je součástí projektu „Deset let působení RRA VM v česko–slovenském příhraničí“, spolufinancovaného Evropskou unií, k jehož realizaci bude použito prostředků Fondu mikroprojektů spravovaného Regionem Bílé Karpaty.

Termín konání a program konference bude upřesněn na internetových stránkách RRA VM, www.rra-vychodnimorava.cz.

Euroregion Bílé – Biele Karpaty představil návrh priorit pro Environmentální strategii

V průběhu implementace Iniciativy INTERREG IIIA ČR – SR v letech 2004–2006 se na slovenské straně hranice projevil nedostatek projektů řešících problematiku životního prostředí. Na slovenské straně byly v opatření 2.2 Rozvoj krajiny s ohledem na environmentální aspekty realizovány pouze 2 projekty v hodnotě 8,184 mil. SK, oproti 22 projektům v hodnotě 87,576 mil. SK na české straně ER BBK. Aby se tato situace neopakovala i v období 2007–2013, doporučila pracovní skupina při zpracování Společného programového dokumentu podpořit absorpční kapacitu v tomto opatření.

RBK SR proto připravilo projekt Environmentálna stratégia Euroregionu Bílé – Biele Karpaty, v rámci kterého byl zrealizován vzdělávací seminář s hlavním cílem poskytnout informace o prioritách a opatřeních přeshraniční spolupráce na roky 2007–2013 v ER BBK a vytvořit kvalitní slovensko-český tým na přípravu strategie a návrh prioritních společných projektů na implementaci Operačního programu přeshraniční spolupráce SR–ČR v oblasti životního prostředí na roky 2007–2009 a záměry na období 2010–2013.

V současné době se jedná o jedinečný dokument, který nemá na úrovni NUTS II a NUTS III období. Z tohoto důvodu bude po schválení návrhu priorit VH ER BBK předložen k připomínkování relevantním odborným institucím, samosprávám a široké veřejnosti po dobu následujících dvou let. Připomínky budou zpracovány do aktualizovaného dokumentu v roce 2010. Publikace je k dispozici na vyžádání na sekretariátu Regionu Bílé Karpaty, tel. 573 776 202

Problematiku priority 3.1 bude řešit **odborný seminář v Trenčíně dne 21. 3. 2008** za účasti odborníků z Krajské energetické agentury ve Zlíně. Bližší informace jsou na www.erbbk.sk.

Oblast životního prostředí bude také nosným tématem **Česko–slovenské mezivládní komise v červnu 2008**.

Kraj zorganizoval již třetí setkání se starosty regionu

Setkání starostů s představiteli Zlínského kraje v luhačovické Elektře (foto: redakce)

LUHAČOVICE – Ve dnech 17. a 18. ledna se v luhačovickém domě Elektra uskutečnilo setkání Rady Zlínského kraje se starosty měst a obcí z regionu. Na písemné pozvání hejtmana Libora Lukáše zareagovalo z celkového počtu 304 měst a obcí Zlínského kraje 268 starostek a starostů (36 obcí se omluvilo). Hlavními tématy dvoudenního rokování byly rozvojové projekty připravené k realizaci v letošním roce a otázky strategického rozvoje regionu. Debatovalo se také o problematice sociálních věcí, zdravotnictví, životního prostředí, školství, dopravy nebo cestovního ruchu a kultury. Jednotliví členové krajské rady postupně seznamovali starosty se záměry a vizemi v jednotlivých oblastech. Součástí programu byl i společenský večer a raut. K setkání krajské rady s představiteli měst a obcí došlo historicky již potřetí: Letos by se podobně koncipované setkání mělo uskutečnit ještě jedenkrát, a to v září.

O rozvojových aktivitách Zlínského kraje v roce 2008 referoval ve svém úvodním příspěvku hejtmán Libor Lukáš. Přednášku na téma „Strategický rozvoj kraje“ poté přednesl náměstek hejtmána MVDr. Stanislav Mišák. Slova se dále ujal

krajský radní Ing. Jindřich Ondruš, který hovořil o koncepci a strategickém výhledu kultury Zlínského kraje a o spolupráci se zahraničím, o problematice památkové péče, o novém portálu Centrály cestovního ruchu či o marketingové značce „Morava“. Plán rozvoje zdravotnických zařízení Zlínského kraje v roce 2008 přiblížil Ing. Bronislav Fuksa, s informacemi o výsledcích dotačního řízení pro poskytovatele sociálních služeb ve Zlínském kraji v roce 2008 seznámila přítomná Ing. Hana Příleská. Jako další z krajských radních se ujal slova Mgr. Josef Slovák, náměstek hejtmána pro oblast školství, který přiblížil možnosti čerpání financí z evropských fondů a možnosti partnerství Zlínského kraje a základního školství na úrovni obcí. Referát o stavu dopravní obslužnosti, o aktuálním stavu cyklo dopravy i plánech do budoucna, o plánované modernizaci železniční trati Otrokovice – Vizovice i o akcích připravovaných Ředitelstvím silnic Zlínského kraje přednesl Ing. Petr Hradecký. Za sérii vystoupení členů krajské rady se slova ujal také ředitel krajského úřadu Ing. Vladimír Kutý, který přítomné seznámil s informacemi ohledně zákona o střetu zájmů, přiblížil principy

nového zákona o úřednících samosprávných celků a hovořil rovněž o modernizaci veřejné správy.

Druhý den zahájil svým příspěvkem statutární náměstek hejtmána Vojtěch Jurčík, který přišel s aktuálními informacemi týkajícími se jeho resortu, tedy životního prostředí. Zaujaly zejména informace o investičních prioritách protipovodňové ochrany území Zlínského kraje či komentář k výsledkům spolupráce Zlínského kraje s firmou EKO-KOM v oblasti separovaného sběru odpadů.

Zásady tvorby územního plánu a územního rozvoje regionu přiblížila Ing. Alena Miklová, vedoucí odboru územního plánování a stavebního řádu krajského úřadu, po níž jako další řečník následoval krajský radní Mgr. Hynek Steska se svým výkladem informační strategie Zlínského kraje. Při závěrečném slovu ke starostkám a starostům hejtmán Libor Lukáš poděkoval všem přítomným za jejich účast a vyzdvihl význam těchto setkání, která umožňují bezprostřední a oboustranně přínosnou komunikaci mezi zástupci krajské samosprávy a představiteli obcí.

Helena Mráčková

Krajská identita – naše anketa

Dnes odpovídá: MUDr. Olga Sehnalová, MBA, místostarostka města Kroměříže, Ing. Olga Tkáčová, starostka obce Pozlovice a Radoslava Matuszková, starostka města Otrokovice

MUDr. Olga Sehnalová

Ing. Olga Tkáčová

Radoslava Matuszková

Jak vnímáte téma krajské identity sedm let poté, co začal Zlínský kraj fungovat jako nový územně správní celek? (Jsou podle vás potřeby vašeho města dostatečně zohledněny v systému celokrajských rozvojových priorit?)

Olga Sehnalová: Myslím, že se představitelé Zlínského kraje upřímně snaží dělat pro nalezení identity kraje maximum. To není jednoduchý úkol a jistě ani sedm let nestačí na to, aby byl kraj vnímán jako něco více, než čtyři bývalé okresy, z nichž každý má své zájmy. Je pravda, že co je například v cestovním ruchu výhodou – tedy rozmanitost a její krásy, v dalších sférách již výhodou být nemusí a společné priority se nacházejí hůře.

Olga Tkáčová: Osobně jsem očekávala, že na kraje bude přeneseno více kompetencí včetně zdrojů k zajištění samosprávy území. Dnešní stav vnímám jako ne zcela dotaženou reformu. Díky politickému rozložení sil je však velmi obtížné jakékoliv další změny prosadit. Ano, máme zde Zlínský kraj, ale kolik místních záležitostí musíme nadále řešit s jednotlivými ministerstvy? Rozsáhlé struktury pro krajskou samosprávu jsou vytvořeny a je důležité, aby vize samosprávného kraje byla naplňována dalšími konkrétními kroky.

V oblasti strategického plánování kraje neshledávám zásadní problémy. Pozlovice jsou obcí s dlouholetou tradicí rekreace a lázeňství a Zlínským krajem jsme plně podporováni v rozvoji této oblasti. V lednu jsme dokončili Integrovaný plán rozvoje území Luhačovicka, navázali spolupráci s nově založenou Centrální cestovním ruchem Východní Moravy, o.p.s. a i další priority dokážeme bez problémů identifikovat v krajských dokumentech.

Radoslava Matuszková: Myslím, že se krajské zřízení osvědčilo. Dnes je pevně ukotveno ve struktuře veřejné správy. Domnívám se, že priority našeho města jsou dostatečně zohledněny v systému priorit kraje.

Co nyní považujete za nejpálčivější problém vašeho města, při jehož řešení potřebujete pomoc ze strany Zlínského kraje?

Olga Sehnalová: Dlouhodobým problémem, který s krajem řešíme, je financování sféry sociálních služeb, zejména domovů pro seniory, které město zřizuje, přičemž mají ale evidentně regionální působnost. Je to kontroverzní téma, kde se naše představy o financování rozcházejí. Existuje však řada oblastí, kde pomoc ze strany kraje vítáme, ať již se jedná o společné úsilí při prosazování lepší dopravní dostupnosti a mnohé jiné. Kroměříž je městem středního školství, kde jsou kompetence Zlínského kraje jednoznačné, usilujeme o těsnější spolupráci s Baťovou univerzitou, včetně možnosti využití městských prostor pro výuku. Další významnou oblastí, kde bychom rádi posílili spolupráci, je prezentace a využití Kroměříže a jejích unikátních památek zapsaných na seznamu UNESCO jako kulturního a společenského centra kraje. První vlašťovkou byly například v loňském roce úspěšné krajské dožínkové slavnosti, ale nabízí se i řada dalších akcí. Myslíme si, že Kroměříž patří jednoznačně mezi to nejlepší, co může kraj v tomto směru nabídnout.

Olga Tkáčová: Jako nejpálčivější problém v současné době vidím systém financování obcí. Pan hejtman Libor Lukáš nás vyzývá, abychom evropské peníze nepoužívali na opravy děravých střech, ale na projekty s přidanou hodnotou. Struktura našich rozpočtů nám však neumožňuje hradit běžnou údržbu majetku v doporučeném rozsahu - 1 % z ceny nemovitého majetku ročně a přidanou hodnotu u rekonstrukce sociálního zařízení ve škole opravdu velmi těžce hledáme. Přivítáme proto, pokud Zlínský kraj společně s obcemi bude usilovat o změnu zákona o rozpočtovém určení daní a „běžné příjmy nám umožní běžné činnosti“.

Zlínský kraj nám výrazně pomáhá s řešením jednoho z nejpálčivějších problémů v území – čistotou vody v Luhačovické přehradě. Odkanalizování a výstavba ČOV v obcích nad přehradou je díky podpoře Zlínského kraje po 20 letech diskuzí realitou a věřím, že přehrada bude opět vyhledávaným místem ke koupání a rekreaci.

Radoslava Matuszková: Právě v současné době jsme pocítili jednoznačnou podporu a pomoc kraje při řešení problematiky průjezdu nákladních vozidel nad 12 tun centrem města. Společně se nám podařilo situaci řešit ve prospěch zklidnění dopravy a zlepšení životního prostředí pro občany města.

Jak se vám spolupracuje s představiteli Zlínského kraje a s úředníky krajského úřadu?

Olga Sehnalová: Myslím, že Zlínský kraj má komunikaci navenek zvládnutou velmi dobře. Ať již různá tématická setkání v rámci jednotlivých odborů, kvalitní a aktuální webové stránky nebo časopis Okno do kraje a další k tomu přispívají. Kvitovali jsme podzimní výjezdní zasedání Rady Zlínského kraje v Kroměříži a při té příležitosti setkání s Radou města Kroměříže. Pravda je, že doba od předchozího setkání byla dlouhá čtyři roky, ale věřím, že to nebylo pro nedostatek témat k diskuzi. Časopis Okno do kraje je unikátní příležitostí posilovat identitu kraje uvnitř mezi jeho obyvateli. Možná by zde nemuselo jít tolik o aktivity financované krajem, ale skutečně o dění v tomto území, ať již tu kterou aktivitu pořádá kraj, město, nezisková organizace či soukromý subjekt. Ale vím, že co člověk, to názor a nelze se zavděčit všem.

Olga Tkáčová: V oblasti běžné komunikace nemáme s představiteli kraje ani úředníky jakýkoliv problém. Na řadu vašich otázek však odpovím v závěru své úvahy nad komunikací taky otázkou. V průběhu programového období 2004–2006 jsme podrobně popisovali řadu projektových záměrů, které připravujeme k financování v letech 2007–2013. Pokud jsme měli to štěstí a čerpali evropské prostředky na projekty, pak jsme dávali ve známost, že je to pro nás cesta velmi obtížná na orientaci v programech, administraci atd. Výsledkem celého schvalovacího procesu k čerpání prostředků z EU na období 2007–2013 je dnešních 24 operačních programů, další finance jsou rozdělovány přímo ministerstvy, agenturami atd. Nezbyvá mně než se ptát, kde skončily naše připomínky? Proč projekty, které v uplynulém období byly dotovány částkou až 85 procent, dnes spadají do oblasti veřejné podpory s dotací 40 procent? Komunikujeme, ale otázkou zůstává,

Pokračování na straně 7

Jak se daří obcím po jejich nedávném osamostatnění

Bohuslavice nad Vlárí (foto: archiv obce)

Jedním z velkých výdobytků demokracie je zvýšení autonomie území a možnost krajů, měst i obcí samostatně rozhodovat o svých rozvojových záměrech a prioritách odrážejících potřeby občanů. Na vzhledu mnoha měst i vesniček je dobře vidět, jak jim prospěla možnost spravovat si prostřednictvím volených zastupitelstev „své území“. Za necelých dvacet let od pádu totality je v celé republice evidentní, ve kterých obcích a mikroregionech zavládl tvořivý a dělný duch a kde se budovatelskému úsilí z nejrůznějších důvodů ještě příliš nedaří. Pravdou je, že ty obce, které se od větších celků, k nimž byly přiřčeny, osamostatnily hned na počátku devadesátých let (kdy dezintegrace probíhala v téměř masové vlně), se již dnes mohou chlubit mnoha hmatatelnými úspěchy. Jak jsou na tom však ty obce, které o osamostatnění začaly usilovat s určitým zpožděním až po roce 2000? Třem starostům jsme položili několik otázek, jejichž prostřednictvím se snažíme zjistit, zda svého kroku zpětně nelitují. Oslovili jsme proto **Antonína Goňu**, starostu Rokytnice, která se v roce 2000 osamostatnila od Slavičína, dále **Karla Krátkého**, starostu Ostraty, která se v roce 2001 odtrhla od Zlína, a také **Jiřího Slováka**, starostu Bohuslavic nad Vlárí, jehož občané si svou nezávislost na Slavičínu prosadili v roce 2001.

Zeptali jsme se...

- 1. Jak zpětně hodnotíte osamostatnění vaší obce? Byl to podle Vás šťastný krok? Nebo jste někdy během posledních sedmi let o tomto rozhodnutí zapochybovali?**
- 2. V čem se pro vaši obec situace změnila k lepšímu?**
- 3. V čem naopak eventuálně nastaly problémy?**
- 4. Byli obyvatelé jednoznačně pro osamostatnění obce, nebo si tento krok vyžádal přesvědčovací kampaň?**
- 5. Jak se osamostatnění promítlo do mezilidských vztahů?**
- 6. Na co byste upozornil případné další obce uvažující o osamostatnění dnes? Na jaká rizika by se iniciátoři těchto tendencí měli připravit, co by si měli dopředu dobře zvážit?**
- 7. Jak se vyvíjejí vztahy vaší obce a města, jehož jste byli dříve součástí?**

Odpovídá starosta obce Rokytnice Antonín Goňa

- 1.** Osamostatnění Rokytnice byl rozhodně krok správným směrem.
- 2.** Občané Rokytnice mohou rozhodovat o investicích, záměrech či potřebách sami, prostřednictvím zastupitelstva obce. Dříve byl v Rokytnici zřízen občanský výbor, který neměl prakticky žádné pravomoci a jeho komunikace s městem byla značně nepružná.
- 3.** Zásadním problémem menších obcí je přebujelá administrativa, kterou musíme vyřizovat ve dvou či třech lidech, zatímco města a větší obce na to mají pracovníky různých odborů. Specifický problém Rokytnice je silnice v délce 5 km, po které jezdí autobusy a zásobování. Tato silnice spojuje Rokytnici s místní částí Kochavec a je místní komunikací, z čehož pro nás plynou povinnosti tuto komunikaci udržovat a opravovat, v zimě potom provádět zimní údržbu.
- 4.** Obyvatelé Rokytnice byli jednoznačně pro osamostatnění obce.
- 5.** V minulosti občané ztratili zájem o věci veřejné, propadli do jakési apatie, nyní je v tomto směru situace lepší. Co se týká

Antonín Goňa

Karel Krátký

Jiří Slovák

vztahů mezi obcany Slavičína a Rokytnice, myslím si, že nějaká nevraživost či nenávisť kvůli rozdělení neexistuje.

6. Občané v obcích, které uvažují o osamostatnění, budou jistě od svého záměru odrazováni představiteli města, od kterého se budou chtít oddělit. Aktivisté, kteří si vezmou osamostatnění na svá bedra, by si měli obstarat informace, jak je to s dělením majetku, aby nedostali do vínku náhodou část nějakých dluhů. V neposlední řadě musí být v obci dostatečný počet ochotných lidí, kteří se zapojí do práce v zastupitelstvu, ve výbo-rech a různých komisích.

7. V současné době jsou vztahy mezi Rokytnicí a Slavičínem standardní, jsou však poznamenány nedořešeným soudním sporem o majetek z doby rozdělení, který se nad našimi hlavami táhne jako stín.

Odpovídá starosta obce Ostrata Karel Krátký

1. Osamostatnění obce Ostrata proběhlo na základě referenda a každý občan obce se mohl k dané situaci vyjádřit a vyslovit svůj názor. Většina obyvatel obce souhlasila s osamostatněním a byla přesvědčena, že poté dojde jak ke zkvalitnění života v obci, tak k větším investicím do obecního majetku. Samozřejmě byli i lidé, kteří to nechtěli a nevěřili, že si tak malá obec může úspěšně hospodařit sama.

2. Jelikož zastupitelstvo žije přímo v této obci, myslím si, že dovede objektivněji posoudit potřeby obyvatel a přenést jejich názory a požadavky do plánu rozvoje, než lidé, kteří ani pomalu nevěděli, kde tato obec leží.

3. Myslím si, že k navýšení problémů nedošlo, ba právě naopak. Snažíme se občanům zjednodušit komunikaci s potřebnými úřady a zkvalitnit jejich informovanost.

4. Ve skutečnosti vyšel podnět k osamostatnění z petičního výboru a lidé se postupně přiklínili k možnosti samostatnosti. V každé skupině jsou dvě strany a je jasné, že i u nás, jak jsem už zmínil, byli někteří

lidé proti osamostatnění. Takoví jedinci si nechtějí přidělovat starosti, k činnosti obce jsou neteční a ani se neúčastní společenských akcí – ale to je asi všude.

5. S odstupem doby obyvatelé obce sami poznávají, že se začíná rozvíjet i společenský život, který má velký podíl na mezilidské vztahy. I přes skutečnost, že v naší obci chybí společenské zařízení, snažíme se pořádat akce pro děti a mládež (v čemž nás podporuje i Zlínský kraj) a pro starší spoluobčany, kteří se navštěvují při životních výročích, před vánočními svátky apod. a pro které se pořádá odpolední posezení. Tito lidé velmi oceňují zmíněné iniciativy. Do společenského života se snažíme zapojovat i společenské složky v obci, jako je Sbor dobrovolných hasičů, Svaz českého červeného kříže apod.

6. Na co upozornit? Ono v podstatě není před čím předem varovat, samotné problémy se projeví zákonitě samy. Největším problémem samostatných obcí jsou finance, takže od toho by se mělo všechno odvíjet. Obce usilující o osamostatnění by si měly dopředu propočítat, s jakým rozpočtem mohou disponovat, jaké budou mít nutné výdaje na provoz obce a kolik jim vlastně potom zbude na případné investice. Obyvatelé těchto obcí musí počítat s tím, že výsledky nebudou viditelné hned, ale minimálně – a v lepším případě – až za rok nebo za několik let, protože musíte pracovat podle předem schváleného plánu práce.

Měli by také zvážit, koho postavit do čela obce. Práci starosty i celého zastupitelstva nelze brát jako „job“, jak si to mnozí myslí, ale musí to dělat lidé, kteří to především chtějí dělat a kteří mají k obci vztah. Nesmírně důležitá je i podpora a vstřícnost obyvatel.

7. To, že se obec Ostrata osamostatnila od města Zlína, se nikterak negativně neprojevuje na vzájemných vztazích. Z vlastní zkušenosti musím říct, že naše vazby jsou velmi dobré a nesetkal jsem se za celou dobu působnosti s jakýmkoli projevem nevole nebo

Pokračování na straně 8

Krajská identita naše anketa – dokončení

zda se slyšíme a zda jsou naše potřeby či problémy zohledňovány kompetentními lidmi.

Radoslava Matuszková: Spolupráce je na velmi solidní úrovni a je ještě umocněna skutečností, že náš neuvolněný místostarosta MVDr. Stanislav Mišák je uvolněným náměstkem hejtmána Zlínského kraje.

Jak vlastně vidíte postavení Zlínského kraje mezi ostatními kraji České republiky z hlediska prosazování zájmů a potřeb tohoto kdysi okrajového příhraničního regionu místními politiky?

Olga Sehnalová: Rozhodně se nedomnívám, že je Zlínský kraj mezi ostatními nějakým outsiderem. Pokud politici dokáží překlenout stranické bariéry, tak věřím, že mohou prosadit pro kraj mnoho potřebného.

Olga Tkáčová: Zlínský kraj byl dlouho prezentován jako kraj podnikavých potomků Tomáše Bati schopných navázat na jeho tradice. Ano, podnikatelský boom v posledním desetiletí minulého století tomu nasvědčoval, ale posléze jsme zjistili, že prosadit se v dnešním konkurenčním prostředí není snadné zvláště za situace, kdy se díky rozdělení republiky velká část kraje stala pohraničím. Zlínský kraj nebyl zahrnut mezi strukturálně postižené regiony společně s Moravskoslezským a Severočeským, do kterých byla nasměrována mimořádná pomoc vlády ČR, přestože již míra nezaměstnanosti díky krachu Svitlu, Vlárských strojíren a celé řady podniků výrazně stoupla. Paušální hodnocení práce představitelů krajské samosprávy, poslanců a senátorů není dost dobře možné. Jsou mezi nimi osobnosti, které výrazně posouvají Zlínský kraj vpřed. Od poslanců a senátorů bych v prve řadě přivítala, kdyby ve Sbírce zákonů byly publikovány jasné, jednoduché a dlouhodobě platné zákony, aby jejich hra na dělení medvěda nebyla prezentována voličům jako jejich nejdůležitější role v Parlamentu ČR.

Radoslava Matuszková: Myslím si, že zástupci za Zlínský kraj jsou dostatečně viditelní i v rámci republiky, tedy umí se prosazovat na politické scéně. Na mnoha tématech jsou schopni se sjednotit napříč politickým spektrem včetně představitelů kraje.

(hm, red)

jiným podobným problémem. Naopak musím říct, že pracovníci magistrátu města Zlína informují obce spadající do jejich působnosti o jakýchkoli legislativních změnách.

Odpovídá starosta Bohuslavice nad Vlárí Jiří Slovák

1. Z mého pohledu bylo osamostatnění šťastným krokem, který měl už být proveden hned v devadesátých letech, kdy se od Slavičina osamostatnily obce Lipová, Šanov a Rudimov.

2. Za těch 7 let samostatnosti se nám některé větší akce podařilo realizovat – například opravy chodníků v celé obci, opravu obecního domu, vyletiště, výstavbu parkovišť v obci, opravu místní kaple, opravu a dobudování cest v lokalitě „Hájek“ a v posledních řadě výstavbu MVE na řece Vlára z projektu Evropské unie Interreg III A.

3. Problémy vznikly s provozem mateřské školy kvůli nedostatku dětí, kdy na tři děti zde připadly tři pracovnice. Proto musel být provoz školky ukončen. Zajistili jsme náhradní řešení v sousedních Vlachovicích, kam děti do školky vozíme na náklady obce.

Vůbec největší chybou, od níž se odvíje mnoho dalších problémů, bylo už sloučení se Slavičínem. Protože co se za dobu sloučení

se Slavičínem v obci vybuďovalo, bychom určitě dokázali i jako samostatná obec. Zmínil bych se o jedné takové akci, a to stavbě kulturního domu. Ten se postavil v akci „Z“ našimi občany. Hned po kolaudaci byl prodán městem Slavičín lidovému spotřebnímu družstvu Jednota Zlín. Provoz tohoto zařízení fungoval různým způsobem. Občané, kteří při stavbě odpracovali mnoho brigádnických hodin, měli o jeho využití trochu jiné představy. V devadesátých letech při malé privatizaci LSD Jednota nabídlo budovu k prodeji. V obci v té době pracovala místní komise rady města Slavičín, která žádala, aby kulturní dům koupilo město nazpět do svého vlastnictví. Městské zastupitelstvo Slavičín rozhodlo, že se tak nestane, a nechalo budovu prodat soukromé osobě. Majitel, který budovu koupil, zemřel a objekt, na který byl úvěr, si nechal převést člen zastupitelstva města Slavičín. Ten asi po dvou letech podnikání nadělal na budově spolu s úroky asi 10 milionů dluhu a svoji činnost ukončil. Nemusím asi vysvětlovat, co na to říkali občané, kteří ve svém volném čase a zdarma budovu postavili a teď viděli, že to k ničemu není. V roce 2005 se bývalý kulturní dům dostal do dražby, a tak jsme ho konečně už coby samostatná obec koupi-

li zpět. Nejdřív jsme si ji v akci „Z“ postavili a pak jsme ji museli nazpět koupit... A raději nebudu vzpomínat těžby dřeva v obecních lesích na našem katastru.

4. Můžu potvrdit, že v referendu se vyjádřila většina obyvatel pro odtržení.

5. Tato skutečnost se do mezilidských vztahů nepromítla.

6. Dalším obcím bych doporučoval, aby si jejich občané zajistili schopné zastupitele. Vedení obce totiž nemá osmihodinovou pracovní dobu. Ještě bych jim poradil, aby si dali pozor na dělení majetku při rozdělení.

7. My se s městem Slavičínem soudíme, a to kvůli akcím různých institucí, které by měly být převedeny na naše občany. Doufáme, že se nám podaří tento nepřijemný soudní spor dotáhnout do vítězného konce a naplní se heslo „Pravda a láska zvítězí“. Vztahy mezi městem a námi, až na tento soud, jsou korektní. Myslím, že určité problémy způsobil i špatný volební zákon, který nedává šanci navrhovaným zastupitelům z malých obcí sloučených s větším městem zvolení do orgánů města, aby mohli ovlivňovat dění v těchto sloučených místních částech.

Připravila Helena Mráčková

Přehled dezintegrace obcí na území Zlínského kraje

Zdroj: informace Státních okresních archivů ve Zlíně a v Kroměříži

Okres Vsetín

od Vsetína

- Janová 1992
- Lhota u Vsetína 1999
- Ústí 1992

od Loučky

- Podolí 1990

od Francovy Lhoty

- Valašská Senice 1990

Okres Uherské Hradiště

od Uherského Hradiště

- Kunovice 1990
- Staré Město 1990

od Bojkovic

- Komňa 1990
- Záhorovice 1990

Okres Zlín

od Zlína

- Tečovice 1990
- Lípa 1990
- Lhota 1990
- Karlovice 1992

- Březnice 1993

- Ostrata 2001

od Fryštáku

- Lukoveček 2001

od Napajedel

- Komárov 1990
- Oldřichovice 1990
- Pohořelice 1990

od Vizovic

- Lhotsko 1990

od Luhačovic

- Pozlovice 1990
- Podhradí 1993

od Slavičina

- Lipová 1992
- Rudimov 1992
- Šanov 1992
- Petrůvka 1999
- Rokytnice 2000
- Bohuslavice n. Vlárí 2001

od Valašských Klobouk

- Poteč 1990
- Křekov 1992
- Vlachova Lhota 1992

- Tichov 1993

Okres Kroměříž

od Kroměříže

- Jarošovice 1990
- Skaštice 1990

od Holešova

- Bořenovice 1991
- Přílepy 1991
- Rymice 1991
- Třebětice 1990

od Bystřice pod Hostýnem

- Blazice 1993
- Chvalčov 1990
- Mrlínek 1994
- Vítonice 1992

od Hulína

- Pravčice 1990

od Litenčic

- Honětice 1993
- Hoštice 1991
- Kunkovice 1990
- Nítkovice 1990

od Stríleka

- Zástřizly 1992

od Sulimova

- Vrbka 1992
- Karolín 1992

od Uhřic

- Prasklice 1992

Ohrožené, nevyužívané a opomíjené památky na území Zlínského kraje

Zámek v Bystřici pod Hostýnem (foto: Pavel Kosek)

V prosinci loňského roku Národní památkový ústav poprvé zveřejnil na svých webových stránkách seznam celkem šesti set nejohroženějších památek v Česku. Tento soupis však není zdaleka konečný a při proměnlivé situaci ani nemůže zohledňovat veškeré ohrožené, nevyužívané a opomíjené památky. Nejvíce ohrožených památek je uváděno v Ústeckém kraji, následují Středočeský, Karlovarský a Moravskoslezský kraj, stranou nezůstává ani Praha. Nejméně ohrožených památek by podle soupisu mělo být na jihu Moravy a ve Zlínském kraji (14 staveb). Je to mnoho, nebo málo? Otázkou zůstává, z jakého úhlu pohledu tento počet hodnotíme a co bylo kritériem pro stanovení právě těchto objektů. Faktem je, že 75 % z těchto ohrožených staveb tvoří panská sídla (ohroženost těchto objektů je obecným trendem vůbec) – zámky v Cetechovicích, Dřínově, Přílepech, Uhřicích, Zdislavicích, Bojkovicích, Loučce, Brankách a tvrz v Kurovicích. Zbývající část pak tvoří památky lidového stavitelství v Kelči, Hošťálkové, Havřicích, Mařaticích a na Rusavě. I stav těchto objektů je na různém stupni ohroženosti. Např. v Dřínově a Uhřicích vlastníci již zahájili záchranné práce, v Bojkovicích, Kurovicích a Havřicích se připravuje projektová dokumentace, aby bylo možné dosáhnout

na některé dotační tituly. Řada těchto záchranných akcí je podporována i z rozpočtu Zlínského kraje.

Proměnlivost situace v této oblasti k výrazně lepšímu stavu nejlépe dokládá skutečnost, že např. před šesti lety figurovaly mezi ohroženými objekty Zlínského kraje i takové stavby, jako jsou zámky v Bystřici pod Hostýnem, Holešově, Uherském Ostrohu, areál bývalého panského dvora ve Vsetíně (dům zv. Maštaliska), kostel sv. Kateřiny v Kelči, zříceniny hradu Cimburk, hřbitov ve Střelkách aj. Tyto stavby jsou dnes ukázkou, co je možné, pokud je zájem a vůle ze strany vlastníků. Pravdou ovšem zůstává, že seznamy ohrožených památek jsou tvořeny objekty, které jsou prohlášeny za kulturní památky. Ale ve více či méně špatném stavebním stavu se nachází i mnoho památkově hodnotných objektů, které nejsou prohlášeny kulturními památkami, tvoří však nedílnou součást památkového bohatství Zlínského kraje. Jedná se zejména o torzální architekturu a památky lidového stavitelství, které jsou bezprostředně ohroženy zánikem a je jen otázkou nedlouhého času, kdy dojde k jejich úplné likvidaci. U těchto nechráněných staveb neexistuje žádný mechanismus, který by tyto kulturní statky ochránil a zachoval pro budoucí generace. Avšak ani stavby prohlášené za kulturní památky se v mnoha případech

nedaří ochránit před neodbornými úpravami či dokonce před jejich demolicí.

Převážná část ohrožení kulturních památek je důsledkem politických, společenských a ekonomických poměrů nastolených ve 2. polovině 20. století. Uplynulých více než 16 let demokratického vývoje v České republice ovšem ukazuje, že samotné nastolení demokratických poměrů automaticky nezajistí dobrý stav památkového bohatství nebo změnu jeho přijímání širokou veřejností. Nyní je navíc již zřejmé, že v nové situaci začaly působit i nové formy ohrožení. Je to například nedostatek finančních prostředků ze strany vlastníků, ale paradoxně i nadbytek finančních prostředků u omezeného počtu vlastníků. Důsledkem bývá „přerekonstruovanost“ památek, zbytečná a škodlivá náhrada dosud funkčních konstrukcí a prvků.

Hlavní nadějí pro ochranu ohrožených, nevyužívaných a opomíjených památek je především obnova zájmu lidí o prostředí, v němž žijí. Těžko lze ochranu památek plánovat z centra, vymýšlet způsob jejich využití a uplatnění pouze po linii správních orgánů a odborných institucí. Záchranu těchto památek vnímáme jako komplexní záležitost různých zainteresovaných stran a je třeba vyzdvihnout i velmi pozitivní činnost řady občanských sdružení. Na území Zlínského kraje existuje celá řada příkladů, kdy vstřícným přístupem zástupců obcí a díky úsilí majitelů objektů bylo docíleno při obnově ohroženého kulturního dědictví v dané lokalitě mimořádných výsledků.

Jana Spathová,

vedoucí oddělení památkové péče krajského úřadu

Zřícenina hradu Cimburk (foto: Petr Titz)

Kraj se představuje zahraničním cestovním kancelářím

Zámek v Buchlovicích (foto: Pavel Kosek)

Do Prahy přijelo na šest stovek latinskoamerických touroperátorů, svou nabídku jim představil i Zlínský kraj

Galavečer pro šest stovek latinskoamerických touroperátorů se uskutečnil v sobotu 23. února v Národním domě v Praze na Vinohradech. Akci upořádala vládní agentura CzechTourism. Zlínský kraj se zde prezentoval prostřednictvím Centrály cestovního ruchu Východní Moravy, a to slovem, obrazem, hudbou, vínem i slivovicí. Cimbálová muzika Malá Jásénka, ochutnávka vína z arcibiskupských zámeckých sklepů či vizovické slivovice a dostatek materiálů ukazujících krásy Východní Moravy, to společně by mělo přesvědčit zástupce tohoto vzdáleného a exotického trhu k poznání regionu.

Východní Morava nabídne své možnosti v Budapešti

Centrála cestovního ruchu Východní Moravy připravuje také speciální prezentaci pro cestovní kanceláře, touroperátory a odborná média, a to na konci dubna v prostorách českého velvyslanectví v Budapešti. Akce proběhne ve dvou blocích. Dopoledne se

s krajem a jeho nejvýznamnějšími subjekty v cestovním ruchu seznámí zástupci odborných médií, odpoledne pak cestovní kanceláře a touroperátory. Hlavní důraz bude položen především na lázeňství, nebude však chybět ani prezentace významného potenciálu kraje pro letní a zimní aktivity. Mimo významných subjektů podnikajících v lázeňství oslovila Centrála cestovního ruchu Východní Moravy i další poskytovatele služeb v cestovním ruchu a v případě zájmu zajistí jejich prezentaci formou prospektového servisu.

Do regionu míří také cestovky z Ruska, Ukrajiny a Polska

Zástupci cestovních kanceláří a touroperátory z Ruska, Ukrajiny a Polska přijedou během jarních měsíců do Zlínského kraje na speciální poznávací pobyty. Celkem se jich zde vystřídá rovná stovka.

Speciální poznávací pobyty, tzv. fam tripy, se těší mezi cestovními kancelářemi a touroperátory velkému zájmu. V jejich průběhu se mohou přímo seznámit s nabídkou služeb a atrakcí daného území, ochutnají gastronomické speciality a v doprovodných workshopech mohou jednat o konkrétní na-

bídce přímo s podnikatelskými subjekty či incomingovými cestovními kancelářemi.

Rusové, Ukrajinci i Poláci se seznámí s největšími moravskými lázněmi v Luhačovicích, prohlédnou si zámky ve Vizovicích, Lešné a Kroměříži, projdou několika hotely, aby si mohli udělat představu o kvalitě ubytovacích kapacit a doprovodné nabídky služeb (wellnes, spa), a v neposlední řadě se seznámí s tradičními jídly a nápoji. Zatímco Rusové chtějí pouze lázně Luhačovice, Ukrajinci si přáli poznat navíc také Kroměříž. Poláci pak mají zájem o daleko širší vzhled do Zlínského kraje.

Dana Daňová

Přístup společnosti k ochraně přírody se postupně zlepšuje

Jaroslav Hrabec (foto: redakce)

Jak jsme na tom s ochranou přírody ve Zlínském kraji, co je dobré vědět o soustavě Natura 2000, jak je garantováno, aby rozvojové záměry zohledňovaly ochranu krajiny, i o dalších otázkách hovoříme s vedoucím oddělení ochrany přírody a krajiny Krajského úřadu Zlínského kraje – Ing. Jaroslavem Hrabcem.

Čím je Zlínský kraj charakteristický a výjimečný z hlediska krajinného rázu a přírodního bohatství?

Přírodní charakter Zlínského kraje je výjimečný zejména svou rozmanitostí. Nachází se zde krajina teplých nížinných rovin, pahorkatin i chladných vysokých hor, rozsáhlá bezlesí polí, pastvin a luk s rozptýlenou zelení i lesní komplexy, suchá stepní stanoviště i mokřady a vodní plochy rybníků, jezer a říčních ramen. Tedy to, co běžný člověk vnímá jako harmonickou krajinu. Jedinečnost Zlínského kraje spočívá také v tom, že v rámci České republiky jako jediný leží celý v Karpatech, a to včetně nížin patřících k vñekarpatským sníženinám teplé Panonské oblasti. Od těchto přírodních základů se pak odvíjí i druhové bohatství rostlin a živočichů, od teplomilných až po chladnomilné druhy. Obdobně přírodní podmínky formovaly i charaktery místních obyvatel od bodrých Hanáků, rázovitých Valachů a Kopaničářů, po dobrosrdečné obyvatele jednotlivých regionů Slováků. A stejně tak rozmanité jsou i prvky jejich folkloru, ať už se jedná o kroje, písně či jakoukoli tvořivost. Příroda a lidé se zde odjakživa vzájemně ovlivňovali a vyvíjeli.

Jak obecně hodnotíte dnešní přístup společnosti k oblasti ochrany přírody a krajiny ve srovnání s minulými dobami, zlepšuje se situace díky demokratickým poměrům i díky našemu členství v Evropské unii?

Přelomovým rokem pro ochranu přírody u nás byl zejména rok 1992, kdy byl nahrazen socialistický zákon o ochraně přírody novým zákonem č. 114 o ochraně přírody a krajiny. V době nabytí účinnosti, v červenci 1992, to byl jeden z nejmodernějších zákonů o ochraně přírody v mezinárodním měřítku. Dnes již jsou některá ustanovení i myšlenky překonány a vyžadovaly by revizi a komplexní novelizaci. Přístup vlastní společnosti k ochraně přírody se také vyvíjí. Z prvotního nadšení a ochrany všeho zachovalého po předchozím způsobu obhospodařování krajiny až k dnešnímu častému názoru, že se toho chrání zbytečně mnoho, a tak nelze více rozvíjet blahobyt naší nadměrně konzumní společnosti. Jak cenná je naše příroda, lépe řečeno její zbytky, v celoevropském měřítku, nám pomohla si uvědomit až naše snaha o přijetí do Evropské unie. Museli jsme totiž začít posuzovat přírodu a její jednotlivé prvky z širšího, evropského hlediska. To, co se nám zdálo u nás velmi vzácné, bylo

najednou často běžné a naopak druhy a společenstva, která jsme považovali v našich českých poměrech za běžná, se často stávají z evropského hlediska ojedinělými a velmi vzácnými. Ty nejzachovalejší musí být proto vybrány a navrženy jako součást prvků evropské biologické rozmanitosti k ochraně formou evropsky významných lokalit a ptáčích oblastí evropské soustavy Natura 2000. Současný stav ochrany přírody bych pak hodnotil jako setrvalý, bez výrazných změn.

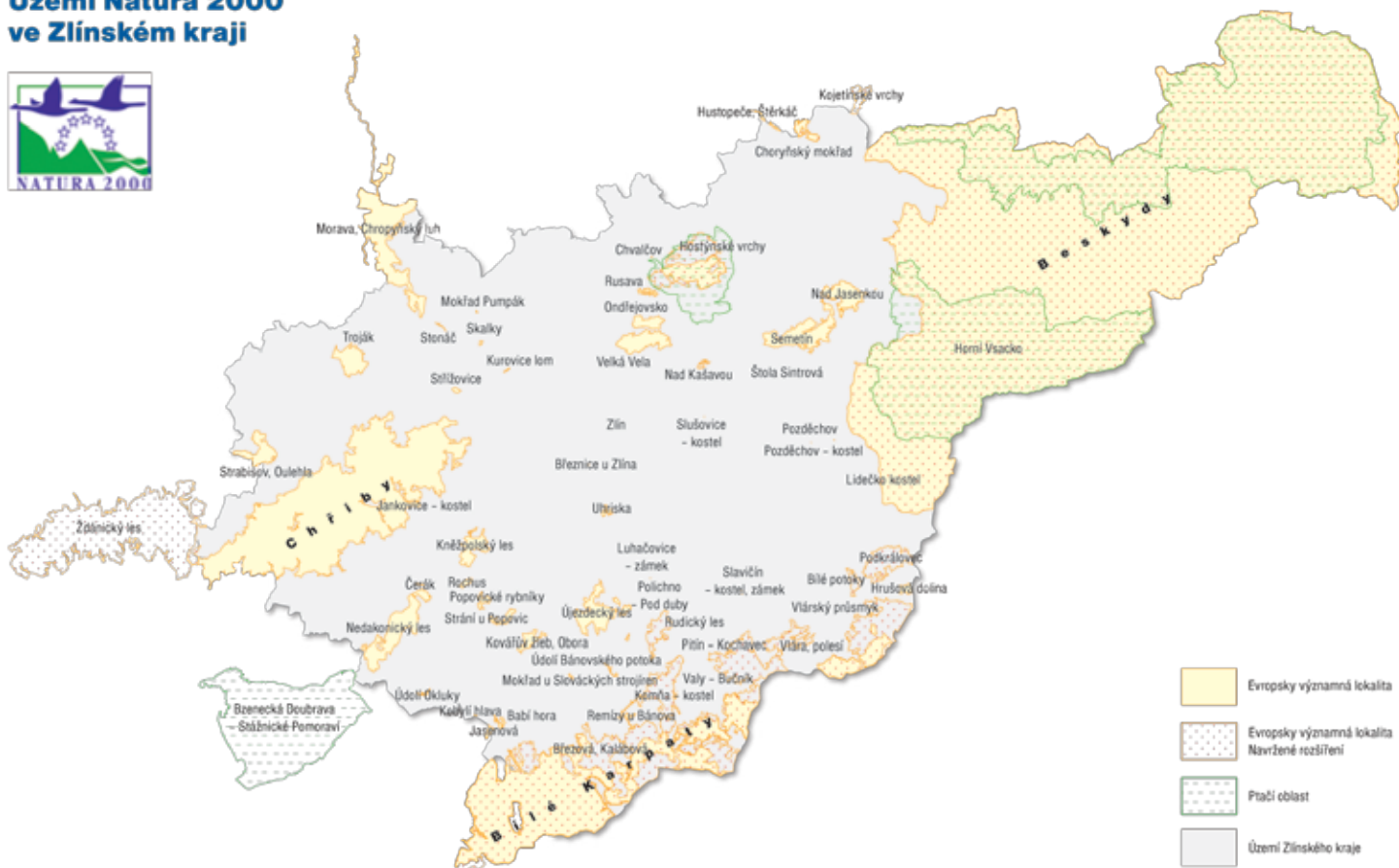
Co konkrétně dělá Zlínský kraj pro zlepšení či udržení kvality přírody a krajiny?

Zlínský kraj má ze zákona o ochraně přírody a krajiny povinnost pečovat o přírodu a krajinu na území kraje mimo chráněné krajinné oblasti Beskydy a Bílé Karpaty. To se děje jednak úřední činností, kdy se vyjadřujeme k záměrům, projektům a stavbám, zda významně neohrozí přírodu, jednak přímou péčí v terénu, ve spolupráci s vlastníky a uživateli pozemků nebo různými organizacemi, např. Českým svazem ochránců přírody, pozemkovými spolky, dobrovolnými hasiči, skauty apod. Po zániku okresních úřadů převzal kraj péči o 99 maloplošných chráněných území, 8 přírodních parků a stovky lokalit s výskytem vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů. Péče o tyto lokality spočívá zejména v jejich údržbě a monitoringu, aby si udržely stále vhodné podmínky pro vývoj předmětu ochrany, dále pak ve vymezení jejich hranic, vyznačení v terénu nebo umístění informačních panelů pro veřejnost. Většinu těchto činností financujeme z rozpočtu kraje. Další prostředky na ochranu přírody se snažíme získat, ať už přímo či prostřednictvím vlastníků, uživatelů a občanských sdružení, z různých programů, vyhlašovaných jak ministerstvy (program péče o krajinu, program revitalizace říčních systémů, agroenvironmentální programy), tak i evropskými fondy. Dotacemi z kraje pak podporujeme např. činnost záchranných stanic volně žijících živočichů v Buchlovicích a Bartošovicích. V současné době zpracováváme podklady pro projekty na ochranu přírody k získání prostředků z fondu Evropské unie, Operačního programu Životního prostředí pro období let 2007 – 2013.

Můžete našim čtenářům přiblížit, čím se momentálně nejvíce zabývá oddělení ochrany přírody a krajiny krajského úřadu a co by je právě nyní mohlo či mělo zajímat?

Od 1. ledna 2008 po dobu nejméně následujících šesti let budou naše oddělení ochrany přírody a krajiny velkou měrou zaměstnávat území evropské soustavy Natura 2000. Evropská komise schválila 13. listopadu 2007

Území Natura 2000 ve Zlínském kraji

národní seznam evropsky významných lokalit (EVL) České republiky. Oznámením ve sbírce zákonů začíná běžet šestiletá lhůta, ve které jsme povinni území z tohoto seznamu právně zabezpečit podle našich předpisů, vymezené zřetelně v terénu a označit. Na území celé republiky je to 863 EVL. Ve Zlínském kraji se jedná celkem o 60 EVL, z toho 48 EVL o výměře přes 28 000 ha je v kompetenci našeho úřadu, zbývající budou připravovat správy CHKO Beskydy a Bílé Karpaty. Mimoto jsou již v kraji nařízením vlády vyhlášeny tři ptačí oblasti, z nichž Hostýnské vrchy máme ve správě my, zbývající dvě jsou v CHKO Beskydy a tedy i v péči její správy. Ihned po zveřejnění oznámení o přijetí národního seznamu evropskou komisí ve sbírce rozešleme dotčeným obcím k vyvěšení výzvu vlastníkům, jejichž pozemky leží v EVL, že se mohou do 60 dnů přihlásit k uzavření smluvní ochrany na svých pozemcích. Po této lhůtě budeme mít 1 rok na projednání a uzavření smlouvy s vlastníky, kteří o tento typ ochrany projeví zájem. Na územích, kde se ke smluvní ochraně většina vlastníků nepřihlásí nebo se smluvní ochrana nepodaří uzavřít, bude pak podle zákona o ochraně přírody vyhlášeno některé z chráněných území, t.j. přírodní rezervace nebo přírodní památka. Celý proces zabezpečení právní ochrany EVL nebude jednoduchý a potrvá několik let. Vyžádá si trvalou spolupráci

s obcemi a zejména s vlastníky a uživateli dotčených pozemků. Obce ale například již nyní postupně zapracovávají území EVL do svých územních plánů.

Je podle vás oblast ochrany přírody a krajiny dostatečně zohledňována v procesech tvorby územních plánů měst, obcí a kraje? Jakým způsobem je legislativně a odborně garantováno, aby se rozvojové záměry nedostávaly do střetů s oblastí ochrany přírody a krajiny?

V rámci územního plánování spolupracujeme průběžně se zadavateli i zpracovateli územních plánů i jejich změn a doplňků, aby v dokumentaci byly zaneseny a respektovány všechny zájmy ochrany přírody, t.j. chráněná území, prvky územního systému ekologické stability, významné krajinné prvky a nově i evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Po této stránce nemáme s tvorbou a naplňováním územních plánů problémy. Legislativně je tento proces dostatečně ošetřen. V případě kolize s rozvojovými záměry se vždy posuzuje, zda neexistuje i jiná přijatelná varianta. Pokud ne, vyhodnocuje se dopad záměru na námi chráněné zájmy. K tomu slouží jednak biologické hodnocení nařízené orgány ochrany přírody, v případě evropsky významných lokalit posouzení vlivu záměru na tato území, u rozsáhlejších záměrů je pak provedeno komplexní hodnocení dopadu na

životní prostředí v procesu EIA. Všechna tato hodnocení jsou zakotvena v zákonech a nelze je obejít. Hodnocení přitom může provádět jen odborně způsobilá osoba s příslušným oprávněním. Myslím si proto, že je to dostatečná garance, abychom si přírodu nezničili a uchovali ji i pro další generace.

Dochází na území našeho regionu často k situacím, kdy ochránci přírody brání realizaci projektů, které mohou pro region znamenat ekonomickou stimulaci, avšak jejich vedlejší účinky v podobě dopadu na krajinu jsou sporné? Jsou vždy v těchto případech postoje ochránců přírody oprávněné?

Když sleduji, kolik takových případů je v jiných krajích, mohu konstatovat, že jsme doposud byli v této oblasti poklidným regionem. Bylo to však i proto, že velké rozvojové stavby a investice náš kraj doposud míjely. Ty, které se realizovaly, se zase většinou nedotýkaly výrazně zájmů ochrany přírody ani místních obyvatel, a nebylo se tedy čemu bránit. V poslední době se situace výrazně mění, velké rozvojové investice doputovaly i do našeho kraje, dálnice, přeložky a rozšíření komunikací, průmyslové zóny apod. To s sebou samozřejmě nese i střety s různými zájmy a tedy i s ochranou přírody a životního prostředí, ale i zájmy místních skupin obyvatel. Každá stavba, každý záměr má

dopad na životní prostředí, krajinu i přírodu. Některé velký, jiné zanedbatelný. Společnost a její potřeby se vyvíjí a nelze je zastavit, život se zrychluje. Tím rostou i nároky na dopravní infrastrukturu, doplňkové aktivity apod. Je však nezbytné, aby jejich dopad na životní prostředí byl co nejmenší. K tomu slouží již výše uvedená posuzování, která řeknou, co je ještě přijatelné a za jakých podmínek a nákladů. Z tohoto pohledu ochránci přírody určité zbytečně realizací nebrání a případné požadavky jsou oprávněné, protože vyplývají z ustanovení našich zákonů.

Jiná situace je v případě občanských sdružení, která vstupují do řízení na základě oprávnění daného ze zákona o ochraně přírody, umožňujícího účast veřejnosti ve správních řízeních. Je to pravomoc zakotvená v důsledku rozvoje demokratické společnosti. V totalitním systému nepřipadá v úvahu. Nese s sebou však i různá rizika účelového zneužívání. Ve většině případů je účast veřejnosti ku prospěchu. Je možné upozornit na místní jevy, které investor a projektant neznají nebo opomněli, změnit nedostatečná opatření k ochraně obyvatel a životního prostředí, najít šetrnější řešení. Jsou však i případy, kdy skupina obyvatel zakládá občanské sdružení účelově, aby zabránila záměru pouze v jejich okolí, z osobních zájmů, bez ohledu na ostatní obyvatele a zájmy. V tomto případě jsou většinou postoje neoprávněné a nepřijatelné. A i když jsou pak zúčastnění označováni jako „ochránci přírody“, většinou jim o ochranu přírody ani nejde.

Co by měli vědět všichni starostové obcí a jejich spolupracovníci o principech ochrany krajiny? Je vůbec vytvořen nějaký systém vzdělávání ze strany kraje či státu, který by byl pro správce svěřeného území povinný a závazný?

Hlavně by si měli uvědomit, že dům nebo silnici lze zbourat a znovu postavit, ale zničenou přírodu již znovu v plné hodnotě obnovit nelze. S tímto vědomím by měli přistupovat ke všem plánům a záměrům obcí zejména volení zástupci. Na rozdíl od zastupitelů všichni úředníci veřejné správy od obcí až po kraje absolvují v rámci povinných školení i základy ochrany životního prostředí, takzvané environmentální minimum. Pak už však záleží jen na iniciativě a zájmu, zda si znalosti z ochrany přírody rozšíří a zdokonalí v některém z bohaté nabídky kurzů či seminářů. Mimo specializace v oboru formou zkoušek odborné způsobilosti pro pracovníky v ochraně přírody však žádný povinný či závazný systém vzdělávání neexistuje.

Helena Mráčková ■

Zásady nakládání s odpady v obcích – stručné návody a rady

Pokud se na problematiku odpadového hospodářství v obci podíváme trochu z nadhledu a oprostíme se jen od obsahu popelnic a kontejnerů, musíme si přiznat, že se s ní setkáváme denně. Pro přehlednost bych uvedl povinnosti, které vyplývají obcím ze zákona o odpadech.

Ilustrační fotografie (foto: Tomáš Hladík)

Obec je původcem odpadů

První a základní je skutečnost, že obec je původcem odpadů, které vznikají fyzickým osobám na území obce, což se však nedá vztáhnout jen na osoby přihlášené k trvalému pobytu či vlastníky nemovitosti, ale je nutné akceptovat i cestovní ruch. Zde však jen v době, kdy občan či návštěvník nevyužívá služby podnikajících subjektů, které mají samy za povinnost zajistit využití nebo odstranění odpadů vznikajících při jejich podnikatelské činnosti (obce mají pravomoc kontrolovat tyto subjekty, jak mají zajištěn svoz odpadů). Pro snadné řešení některých problémů s definováním, který odpad vzniká v rámci podnikání (restaurační činnost, rychlé občerstvení atd.), umožňuje odpadový zákon obcím uzavírat s podnikateli smlouvy o zapojení se do systému sběru komunálních odpadů v obci (samozřejmě se může jednat pouze o odpad podobný odpadu komunálnímu, ne odpad z výroby). Tato smlouva musí být písemná a musí v ní být stanovena výše úhrady za zajištění využití či odstranění odpadů. Po uzavření smlouvy má podnikatel možnost využívat systém třídění odpadů v obci a nemusí na odpady, které jsou podobné

komunálním odpadům, mít zajištěn odbyt u jiné oprávněné osoby.

Co to je „správný hospodář“?

Dále je nutné konstatovat, že obec jakožto vlastník pozemků má za povinnost starat se o svůj majetek jako „správný hospodář“. Tato formulace má v sobě schováno několik záležitostí. Z hlediska odpadů jde o skutečnost, že vlastník má povinnost odstranit neoprávněně uložené odpady (černé skládky, odpadky v příkopech u cest...) v souladu se zákonem o odpadech, a to na své náklady, samozřejmě pokud nezjistí původce tohoto odpadu. Obdobně lze postupovat i tehdy, pokud je černá skládka na pozemku ve vlastnictví jiných osob (zde je však nebezpečí, že se jedná o odpad komunální, a tudíž je opět povinnou osobou obec).

Stavební odpad a jeho specifika

Dalším typem odpadů, který vzniká v obci, je odpad stavební. Ten je vyňat z plné povinnosti, neboť se mnohdy jedná o velké množství odpadů, které navíc produkuje stavební firmy a ne občané (ač se jedná o jejich nemovitost). Z informací, které jsem získal v rámci spolupráce s obcemi,

je způsob nakládání a financování tohoto odpadu v jednotlivých obcích rozdílný. Jsou obce, které se tímto druhem odpadů nezabývají a kde si vše musí řešit každý občan sám, dále pak jsou obce, které stanoví limit na jednoho poplatníka (např. 0,5 m³, 3 kolečka, jeden přívěsný vozík za auto...) a nakládání s tímto odpadem řeší v rámci sběrného dvora. Posledním mně známým příkladem jsou obce, které limitují příjem odpadu na sběrný dvůr maximálním množstvím, které může občan jednorázově přivést, a neřeší množství dovezeného odpadu za rok. Obranou proti zneužívání systému sběru stavebních odpadů v obci je důsledné uplatňování povinnosti stavebníka dokladovat, jak bylo naloženo se vzniklým demoličním či stavebním odpadem (podmínka stavebního povolení). Pro úplnost je v této části potřebné uvést, že odpady je možné využívat na terénní úpravy (zemina, hliněné zdivo ap.), případně jako náhradu vstupních surovin (pokud jsou vlastnosti obdobné původnímu materiálu – cihelná, betonová dřf). Podmínkou je, že toto využití je uvedeno v projektu stavby či terénní úpravy (samozřejmě musí splňovat zákonné limity možného maximálního znečištění) a tato dokumentace je odsouhlasena v rámci řízení dle stavebního zákona.

Kam s autovraky?

Posledním druhem odpadů, na který chci upozornit, jsou autovraky. Tento odpad opět vzniká fyzickým osobám, tudíž by měl být řešen v rámci systému nakládání s komunálními odpady. V současné době, na základě změn zákonů v úseku odpadového hospodářství a provozu na pozemních komunikacích, je každý provozovatel či majitel vozidla povinen před vyřazením vozidla z evidence předat toto vozidlo do zařízení k využívání autovraku (dokladování této skutečnosti je jednou z podmínek pro odhlášení vozidla z evidence). Z této výše uvedené povinnosti vyplývá, že v rámci sběru odpadů v obci se autovraky již nadále nebudou vyskytovat.

Třídění je ekologické i ekonomické

Pokud se vrátíme ke komunálním odpadům, které jsou z výše uvedených odpadů nejčastěji diskutovány, dostaneme se k pojmu třídění využitelných odpadů z komunálního odpadu. Tato povinnost vyplývá jednak ze zákona o odpadech, ale dále je to i ekonomická záležitost, která snižuje náklady na provoz celého systému. Nyní většina z vás se mnou nesouhlasí, neboť ve svých rozpočtech má i finanční prostředky na zajištění sběru těchto složek, což je ale pohled pouze z jedné strany a nikoliv komplexní. Je nutné si uvědomit, že pokud by se tento odpad netřídil, musel by se spolu se zbytkovým odpadem v popelnicích odvést na skládku, kde by se za něj muselo zaplatit, tudíž i když sběr a svoz tříděných složek něco stojí, je tato částka nižší, než kdyby stejné množství odpadů bylo odstraňováno na skládkách odpadů. Dalším impulsem pro třídění odpadů je skutečnost, že se neustále uvádí do praxe nové metody využití odpadů, které umožňují lepší využití jednotlivých materiálů, a tím i snížení finanční náročnosti. Z druhé strany je v současné době velký tlak na výrazné navýšení cen za odstraňování odpadů na skládkách, spolu se zákazem ukládání některých druhů odpadů, s jediným cílem, kterým je splnění závazků vyplývajících z dokumentů EU (materiálové využití 50% komunálních odpadů).

Kraj třídění podporuje

Pro rozvoj systému třídění využitelných složek odpadů zahájil v roce 2003 Zlínský kraj ve spolupráci s autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a. s., pilotní projekt na posílení systému sběru využitelných složek komunálního odpadu. Součástí tohoto projektu je jednak materiální část – rozvoj vlastní sítě sběru (bezplatná zápůjčka kontejnerů), dále pak informační část, kde jsou občané a zástupci samospráv informováni o potřebnosti třídění odpadů, a v neposled-

ní řadě to v prvních letech byla i analytická část, kde bylo zmapováno celé území kraje spolu s návrhy možného směřování systému sběru odpadů.

Dle aktuálních informací bude tento projekt pokračovat i v roce 2008. Součástí projektu bude jednak již obvyklý nákup a rozdělení kontejnerů do obcí Zlínského kraje (formulář byl zaslán všem obcím kraje elektronicky a je ke stažení na webových stránkách ZK), dále pak bude realizován dotisk informační publikace o nakládání s odpady na jednotlivých územích kraje (cca 20 oblastí). Co se týká přímo veřejné správy, budou opět probíhat semináře se starosty a zástupci státní správy na úseku odpadového hospodářství a dále bude letos nově zpracováno informační CD, kde budou shromážděny dostupné informační materiály o třídění odpadů tak, aby každá obec měla možnost je využít pro svou činnost (CD bude distribuováno do každé obce).

Opět se chystá soutěž „o keramickou popelnicí“

Další významnou součástí pilotního projektu je vyhlášení 2. ročníku soutěže O keramickou popelnicí. V letošním roce budou stejně jako v předchozích letech do soutěže automaticky zapojeny všechny obce kraje, které budou následně rozděleny do tří kategorií (obce do a nad 500 obyvatel a města spolu s městy). Pro vyhodnocení bude rozhodné období IV. čtvrtletí roku 2007 až III. čtvrtletí roku 2008 a při stanovení pořadí bude přihlíženo ke všem komoditám tříděného sběru (které se vykazují v rámci systému EKO-KOM, a. s.) mimo železo. U každé komodity bude stanoveno pořadí v jednotlivých kategoriích, následně budou tato pořadí sečtena a vítězem bude ta obec, která má součet svých umístění nejnižší. Tento způsob byl využit již v rámci 1. ročníku a je zvolen na základě potřeby zajištění rozvoje sběru všech využitelných komodit, nejen těch, které jsou výrazně lukrativní.

Závěrem bych konstatoval, že v současné době na území Zlínského kraje neřešíme žádný významný problém v oblasti odpadového hospodářství, drobnosti se řeší ve spolupráci s Vámi a vašimi kolegy, tudíž lze konstatovat, že situace v odpadovém hospodářství je stabilní a nastavená spolupráce je funkční. Na tomto místě si Vám dovoluji poděkovat za vše, co děláte pro zlepšení životního prostředí.

Tomáš Hladík

Autor je vedoucím oddělení technické ochrany prostředí Krajského úřadu Zlínského kraje

Keramické popelnice před vyhlášením výsledků za rok 2007 (foto: redakce)

Zlínský kraj se snaží i „keramickou popelnicí“ motivovat obce, které věří, že má smysl třídít odpad

Zleva: Starostové Josef Bartoš (Šumice), Radim Píkner (Staré Hutě) a František Pavelka (Slušovice) při předávání cen soutěže v Bařově mrakodrapu (foto: redakce)

V polovině ledna 2008 byly v Bařově mrakodrapu ve Zlíně vyhlášeny tři desítky nejlepších obcí a měst, jejichž občané vytřídili nejvíce odpadu v rámci Zlínského kraje. Soutěž O keramickou popelnicí pořádá Zlínský kraj se společností EKO-KOM v rámci informační a komunikační kampaně s názvem „Má to smysl. Třídíte odpad“.

Ve sledovaném období od 1. října 2006 do 30. září 2007 v kategorii obcí do 500 obyvatel se na prvním místě umístily Staré Hutě s průměrnou výtěžností 52,6 kg separovaného odpadu na jednoho občana. Mezi obcemi, kde žije více než 500 obyvatel, získaly prvenství Šumice (40,9 kg/občan). V kategorii měst a městysů zvítězily Slušovice, v nichž každý z občanů průměrně vytřídil 65,1 kg papíru, plastu a skla. První tři umístění v každé kategorii obdrželi finanční částku ve výši 30 tisíc, 20 tisíc a 10 tisíc korun na pořízení nádob na tříděný odpad.

„Do systému hodnocení výtěžnosti se zapojily kromě čtyř výjimek všechny obce. Soutěž chápou jako přirozené vyvrcholení snahy obcí o maximální výtěžnost domovních odpadů a úspěšným samosprávám srdečně blahopřeji. Dnes jsme se mohli podělit o jejich zkušenosti a přesvědčili jsme se, že kampaň na třídění odpadů ke zvýšení uvědomělosti našich občanů jednoznačně přispívá,“ řekl při udělování cen Vojtěch Jurčík, statutární náměstek hejtmána. Zástupcům oceněných měst a obcí předal symbolické

keramické popelnice ztvárněné dětmi ze Základní školy a Mateřské školy speciální v Kroměříži a výherní šeky.

Společnost EKO-KOM předpokládá, že za rok 2007 vytřídili občané v průměru téměř 29 kg odpadu na osobu (mimo kovy). V rámci kraje si nejlépe vedou občané okresu Zlín, kde za loňský rok vytřídili 31 kg odpadu na jednoho občana, což je srovnatelné s celostátním průměrem.

Oceněné obce Zlínského kraje v soutěži O keramickou popelnicí

Kategorie I: obec do 500 obyvatel

1. místo Staré Hutě

2. místo Ublo
3. místo Lhotsko

Kategorie II: obec nad 500 obyvatel

1. místo Šumice
2. místo Hošťálková
3. místo Lípa

Kategorie III: město a městys

1. místo Slušovice
2. místo Kunovice
3. místo Luhačovice

Připravila Martina Janochová

(s využitím tiskové zprávy společnosti EKO-KOM, a.s.)

Statutární náměstek hejtmána Vojtěch Jurčík předává cenu starostce Lhotska Janě Horčicové (foto: redakce)

Hostětín – malá obec, velká inspirace

Hostětín – výtopna (foto: archiv obce)

Na úpatí Bílých Karpat se rozprostírá obec Hostětín s 230 obyvateli. Na internetové prezentaci této malé a malebné vesničky se dozvídáme, že první zmínky o Hostětínu se vztahují k roku 1412, kdy byl součástí světlovského panství (zámek Nový Světlov dodnes vévodí nedalekému městu Bojkovice). Vedle podhorského zemědělství se v průběhu 19. století až do období „první republiky“ podstatná část mužů živila výnosným řemeslem zvěrokleštičským – tzv. „miškáři“ jezdili za výtěžkem i do okolních zemí. Nesporný význam pro místní hospodáře mělo (a dodnes má) i ovocnářství. Stejně jako na celém moravsko-slovenském pomezí se i v Hostětíně sušilo ovoce v roubených sušárnách.

Od počátku devadesátých let 20. století prosadil místní obecní úřad ve spolupráci se státní správou a nevládními organizacemi řadu modelových projektů v oblasti životního prostředí. Pod obcí je postavena kořenová čistírna odpadních vod a většinu domů vytápí obecní výtopna na dřevní štěpku. Na deseti hostětínských domech jsou instalovány sluneční kolektory a od roku 2000 občanské sdružení Tradice Bílých Karpat vyrábí v místní moštárně jablečný mošt.

Obec nabízí ubytování pro 20 osob v rekreačním domě Na staré hospodě.

Jak se vůbec zrodila myšlenka na dnes už skoro programové ekologické zaměření obce a do jaké míry vyžaduje cesta trvale udržitelného života invenci a odvahu jít „proti proudu“, na to se ptáme paní **Aleny Kučerové, místostarostky Hostětína.**

Co vlastně vedlo občany vaší vesničky k realizaci ekologických projektů, díky nimž se dnes Hostětín stává vyhledávanou atrakcí nejen pro novináře či odborníky?

Prvním realizovaným ekologickým projektem byla v polovině devadesátých let výstavba kořenové čistírny odpadních vod. Výstavba ČOV byla podmínkou zrušení mnohaleté stavební uzávěry, neboť Hostětínem protéká potok Kolelač, který se vlévá do vodní nádrže Bojkovice, sloužící jako rezervoár pitné vody. Obec splňovala potřebné podmínky pro realizaci tohoto pilotního projektu, a tak byla kořenová čistírna dána přednost před klasikou. Protože celý systém funguje prakticky bez nároků na energii a nevyžaduje stálou

pracovní sílu, je její provoz pro obec a tedy i pro občany minimální finanční zátěží.

V stejné době se rovněž rozjel projekt Slunce pro Bílé Karpaty – montáž a instalace slunečních kolektorů. Rovněž ony fungují na domech do dnešních dnů.

Výstavbě obecní výtopny na biomasu – dřevní štěpku – samozřejmě předcházela řada setkání s občany. V té době se v okolních obcích, podobně jako na řadě míst České republiky, masivně zaváděl zemní plyn. Rozhodování nebylo jednoduché a velmi při něm pomohl zájezd do Dolního Rakouska, kde jsme v několika obcích mohli podobná zařízení zhlédnout a seznámit se s jeho nespornými výhodami. V dnešní době je na obecní výtopnu připojena

naprostá většina hostětínských domů a ekonomika topení vychází pro domácnosti příznivěji než u plynu. Při obsluze kotelny navíc vznikla sezónní pracovní místa.

Rovněž provoz moštárny a stáčírny známého Hostětínského moštu je pro obec významnou činností, přestože zde funguje jen v roli partnera. Během kampaně zde řada občanů nachází pracovní uplatnění. Do stejné kategorie patří i seminární centrum ZO ČSOP Veronica Hostětín, které se stalo i kulturním a společenským zázemím obce. I v tomto případě se jedná o vítaný zdroj pracovních příležitostí.

Obecně se dá říci, že na začátku byla chuť a potřeba změnit dlouhodobý stav „nula“, který způsobila zmíněná stavební uzávěra v obci, a po úspěchu prvního projektu měli samozřejmě občané, radnice i partnerské organizace chuť a elán do dalšího pokračování.

Byli jste vždy ve svých záměrech podporováni, nebo jste narázeli na nezáměr a překážky?

V době realizace projektů měla obec velkou podporu na tehdejší Okresní úřadě v Uherském Hradišti i na příslušných ministerstvech. Velmi důležitá byla a zůstává role Nadace Partnerství a Nadace Veronica v souvislosti s pomocí při získávání potřebných dotací, sponzorských darů a při realizaci samotných projektů.

Lze podle vás ekologické projekty v tom rozsahu, jak je praktikujete v Hostětíně, doporučit obecně všem obcím, nebo se domníváte, že některé obce by pro to neměly podmínky?

Myslím, že každá paušalizace je problematická, a to platí i v tomto případě. V některých krajích již nemají kořenové čistírny odpadních vod zeleňou tak, jak tomu bylo v Hostětíně. Dává se přednost centrálním velkým čistírnám. Proč? To ať si každý zodpoví sám podle zkušeností. Výtopna je jednoznačně plusovou záležitostí. Svědčí o tom zájem o informace a zkušenosti ze strany zástupců samospráv nejen z ČR, ale i ze sousedního Slovenska. Zde by pomohlo snížení daňového zatížení topiva. Jinak myslím, že jsem odpovíděla v bodě č. 1.

Co byste poradila kolegům starostům, kteří by rádi šli směrem trvale udržitelného života, ale zatím s realizací ekologických projektů nemají zkušenosti?

Nejdříve je zapotřebí získat zájem a podporu občanů. A protože platí, že příklady táhnou, je nejlepší ověřit si fungování projektů přímo na místě. Ať se přijdou zájemci o ekologické projekty do Hostětína podívat, o své zkušenosti se velmi rádi podělíme.

Helena Mráčková

Příroda Zlínského kraje a její „NEJ“

Vizovické vrchy (foto: Michal Girgel)

Rozmanitost Zlínského kraje potvrzuje také jeho krajinný ráz. V regionu nalezneme oblasti vhodné pro pastevectví, lesní hospodářství i intenzivní zemědělskou výrobu. Je to kraj plný kontrastů – nacházejí se zde úrodné nížiny i vysokohorská lesnatá pásma, suchá stanoviště i mokřady. V následujícím textu jsme se pokusili zmapovat některé přírodní zajímavosti naší oblasti.

Rozloha kraje a typy půdy

Největší podíl na rozloze kraje, která činí 3 964 km², má zemědělská půda (asi 49 %). Zorněny jsou přibližně dvě třetiny zemědělské půdy. Pěstují se na ní nejvíce tyto plodiny: pšenice ozimá, ječmen, kukuřice, řepka, brambory a cukrovka. Živočišná produkce se nejvíce orientuje na chov skotu, prasat, drůbeže a ovcí.

Lesní půda zaujímá asi 40 % rozlohy kraje. Více než polovinu lesů tvoří jehličnaté dřeviny (58 %), zbytek dřeviny listnaté. Nejvíce je zastoupen smrk (44 %) a buk (21 %), dále dub (9 %), borovice (6 %), habr (4 %) a modřín (3 %).

Zbytek území kraje patří zastavěným (necelých 10 %) a vodním plochám.

Vodstvo

Území regionu patří až na výjimku – jihovýchodní oblast při hranicích se Slovenskem náležící do povodí Váhu – do povodí řeky Moravy, která je největším tokem na území Zlínského kraje. Její celková délka je 284 km. Územím kraje protéká úsek dlouhý 55 km (průměrný roční průtok je v místě pod Olšavou 57,33 m³/s). Významným přítokem Moravy je Bečva, která vzniká soutokem Vsetínské (59 km) a Rožnovské (38 km) Bečvy ve Valašském Meziříčí a do Moravy se vlévá na území sousedního Olomouckého kraje. Z její celkové délky 61 km od soutoku se na

území Zlínského kraje nachází úsek dlouhý 9,6 km. Dalšími většími přítoky Moravy jsou Dřevnice (40,6 km) a Olšava (43,4 km).

Nejdelší umělá vodní cesta v kraji je známá pod názvem Baťův kanál a v současnosti slouží k turistickým účelům. Délka Baťova kanálu (od Otrokovic do Sudoměřic v Jihomoravském kraji) je 60 km. Některé úseky vedou řekou Moravou, jinde vede uměle vyhloubenými kanálovými úseky. Průměrná hloubka plavebního kanálu je 1,5 m a průměrná šířka 12 m.

Největší vodní plochu v kraji tvoří štěrkoviště v Ostrožské Nové Vsi, nejrozlehlejší z nich zabírá asi 216 hektarů.

Největší přehradní nádrž v kraji je nádrž Slušovice z r. 1976 s celkovým objemem 9,949 mil m³, se zatopenou plochou 78,42 ha, délkou hráze 562 m a výškou ode dna 30,20 m.

Podle objemu jsou dalšími dvěma největšími nádržemi Karolinka (7,645 mil m³, 50,83 ha) a Bystrčička (4,589 mil m³, 39,5 ha) – ta slouží na rozdíl od předešlých dvou rekordmanek i k rekreačním účelům.

A připojujeme i několik zajímavostí: Přehrada Bystrčička je jednou z nejstarších přehrad v naší zemi a současně nejstarší přehrada v povodí řeky Moravy nad soutokem s Dyjí a loni oslavila významné výročí – bylo tomu rovných sto let, kdy byla zahájena její výstavba. Za zmínku stojí i fakt, že soubor

původních staveb přehrady byl rozhodnutím ministerstva kultury prohlášen v září 2003 za kulturní památku s tím, že stavba je mimořádným dokladem technického i architektonicko-urbanistického řešení vodního díla z počátku 20. století.

Nejvzácnější přírodní oblasti

Zlínský kraj leží jako jediný v ČR celý v oblasti Západních Karpat, což má zásadní vliv na jeho druhové přírodní bohatství. Nejvzácnějšími přírodními oblastmi v kraji jsou dvě velkoplošné chráněné krajinné oblasti – Beskydy a Bílé Karpaty, které tvoří asi 30 % území kraje, a dále evropsky významné lokality Chříby (19 200 ha) a Hostýnské vrchy (2 244 ha).

CHKO Beskydy byla založena v roce 1973 a svou rozlohou 1 160 km² je největší chráněnou krajinnou oblastí ČR – ve Zlínském kraji leží asi polovina jejího území. Pouze v této oblasti republiky se vyskytují trvale všechny tři velké šelmy – vlk obecný, rys ostrovid a medvěd hnědý. Najdeme zde ale i další vzácné a chráněné živočichy jako jsou čáp černý, sýc rousný, kulíšek nejmenší, chřástal polní, strakapoud bělohřbetý, datlík tříprstý, puščík bělavý, vydra říční, zmije obecná, čolek karpatský nebo vranka pruhoploutvá. Z hlediska vegetace jsou významné zejména bukojedlové pralesy a v nejvyšších polohách horské smrčiny. Na lukách zde roste asi 30 druhů chráněných vstavačovitých rostlin – orchidejí. Fenomémem Beskyd jsou pseudo-krasové útvary – např. 370 m dlouhá jeskyně Cyrilka na Pustevnách.

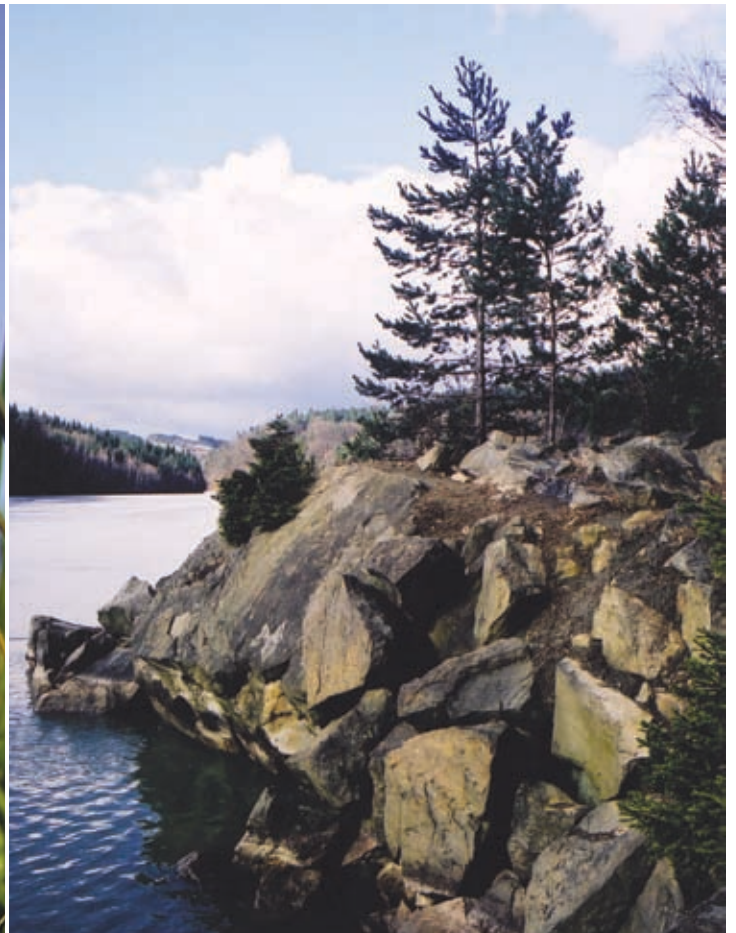
Tři nejvyšší hory Zlínského kraje se nacházejí, podle očekávání, právě v CHKO Beskydy. Jsou to: Čertův mlýn (1 206 m n. m.), Radhošť (1 129 m n. m.) a Radegast (1 106 m n. m.)

CHKO Bílé Karpaty byla vyhlášena v roce 1980 a má rozlohu 715 km². Ve Zlínském kraji leží dvě třetiny jejího území. Biosférická rezervace Bílé Karpaty byla pro svoji druhovou vzácnost zapsána v roce 1996 na seznam UNESCO – například zdejší početní i druhové zastoupení evropských orchidejí je ve středoevropském prostoru zcela výjimečné. Mezi zdejší vzácné rostliny patří dále všivec statný, česnek hadí, kosatec dvoubarevný, kosatec trávolistý, hvozdík pyšný, koulénka prodloužená, len žlutý, kyčavice černá, hadí mord nachový či mečík bahenní.

Z obyvatel – živočichů se zde vyskytují např. pestrokrídlec dvouřadý, žluťásek barvoměnný, jasoň dymnivkový, modrásek černoskvrnný, kuňka žlutobřichá, mlok skvrnitý, užovka stromová, kos horský, du-

Prstnatec bezový kvetoucí v Bílých Karpatech (foto: Michal Girgel)

Největší přehradní nádrž v kraji – Slušovice (foto: Michal Girgel)

dek chocholatý, lelek lesní, lejsek malý nebo pěníce vlašská.

Největšími přírodními parky v regionu jsou Chřiby (22 500 ha), Hostýnské vrchy (20 269 ha), Vizovické vrchy (13 300 ha) a Prakšická vrchovina (4 500 ha).

Nerostné a další přírodní bohatství

Nerostné bohatství

V kraji se nachází zejména **zásoby stavebních materiálů** – celorepublikový význam mají ložiska **šterkopísku v nivě řeky Moravy**, např. u Ostrožské Nové Vsi, Spytihněvi a Hulína. Důležitá jsou rovněž naleziště stavebního kamene, cihlářské hlíny a v omezené míře také ropy a zemního plynu.

Minerální prameny

Největší koncentrací minerálních pramenů najdeme ve Zlínském kraji na pomezí Valaška a Slovácka. Hojně se využívají pro lázeňskou péči, a tak se náš kraj může chlubit druhou největší návštěvností lázeňských zařízení, hned po Karlovarském kraji. **Největšími moravskými lázněmi** situovanými na úpatí Bílých Karpat, ve kterých vyvěrá 15 tisíc litrů minerální vody každou hodinu, jsou **Luhačovice** s třísetletou tradicí. Další lázně využívající k léčbě minerální prameny

jsou například **Ostrožská Nová Ves, Buchlovice-Smradávka** anebo také **Kostelec u Zlína**.

Vinice

Nejvíce vzácných **slunných vinařských oblastí** se nachází samozřejmě **na Slovácku**. Celkově zabírají vinice v kraji plochu asi 935 ha. Nejsevernější vinici bychom ale našli až v Horní Lapači na Kroměřížsku, i ta se však řadí ke slovácké podoblasti vinařské oblasti Morava.

Skály

K nejzajímavějším skalním útvarům v kraji patří výletníkům i sportovcům známé **Čertovy skály u Lidečka** a nedaleké **Pulčinské skály**, dále Břestecská skála, Kozel, Kazatelna a Budačina v Chřibech nebo Králky a Skály u Držkové ve Vizovických vrších.

Stromy

Nejzajímavějšími stromy na našem území jsou sekvojovec obrovský na Chabaních v Chřibech, červené tisy u Velkých Karlovic, buk lesní v oblasti Bařínka-Podtaté u Velkých Karlovic, „Syptákova hrušeň“ v Růžďce, tis červený v údolí Stanovnice-Karolinka, „Horákův dub“ v Poličné u Valašského Meziříčí, dub letní v Horní Lidči, jeřáb oskeruše u Kozojedská-Nítkovic, svída dřín u Vrbů ve

Střílkách, jalovec obecný ve Slopném a „Růžová lípa“ ve Vizovicích. Podle centrální evidence Agentury ochrany přírody a krajiny ČR je ve Zlínském kraji evidováno 201 vyhlášených chráněných stromů a jejich skupin – chráněných stromů se nachází v kraji tedy více než dvě stě!

Další vzácné druhy

K nejzajímavějším rostlinným druhům rostoucím mimo CHKO řadíme orchideje střešníček pantoflíček, toič včelonosný, vstavač trojzubý, dále hlaváček jarní, koniklec velkokvětý, hadinec červený, kotvice vzplývavá, kosatec sibiřský, máčka plocholístá, len chlupatý a snědek pyrenejský kulatoplodý.

Nejzajímavější živočišné druhy žijící mimo CHKO jsou například z měkkýšů modranka karpatská, vřetenatka moravská, z motýlů pestrokřídlec podražcový, modrásek ligrusový, modrásek hořcový, ohniváček černočárny, z brouků roháč obecný, střevlík hrboletý, páchník hnědý, pavouci slídák tatarský, křížák pruhovaný, z ryb hořavka duhová, obojživelníci čolek velký, blatnice skvrnitá, z ptáků vlha pestrá, orl mořský, ze savců pak vydra říční, bobr evropský a netopýr nymfín.

Připravili Martina Janochová a Jaroslav Hrabec

*Krajský úřad Zlínského kraje
(s využitím www.pmo.cz)*

Kroměřížský archiv se představuje

Státní okresní archiv Kroměříž (foto: Miroslav Olšina)

Státní okresní archiv Kroměříž, který je od roku 2003 organizační součástí Moravského zemského archivu v Brně, sídlí už deset let v nové moderní budově na Velehradské ulici. Jeho historie však začíná mnohem dříve zřízením okresních archivů v Holešově v roce 1947 a v Kroměříži v roce 1955. Správní reorganizace v roce 1960 spojila oba okresní archivy v jeden celek – Okresní archiv Kroměříž, příz-

nivější prostorová situace však jeho sídlem učinila na dlouhou dobu holešovský zámek. Teprve v roce 1997 se archiv přestěhoval do nové účelové budovy v Kroměříži, která svým poněkud futuristickým pojetím budila v té době pozornost a někdy i emoce okolí, časem se však stala organickou částí okolní sídlištní zástavby.

Základní archivní činnosti, jako je přebírání archiválií, jejich archivní zpracování,

uložení, evidenci, vyhledávání a předkládání badatelům, vyřizování žádostí a zpracování odborných rešerší, ale také provoz a údržbu budovy včetně všech technologických zařízení a řadu dalších činností zajišťuje osm pracovníků archivu, vybavených potřebným technickým zázemím. Pečují o 2 500 běžných metrů archiválií rozdělených do 1200 archivních fondů, uložených ve třech klimatizovaných depozitářích. Jsou zde fondy okresních soudů, okresních úřadů, berních úřadů a berních správ, národních výborů, obecních úřadů, škol, farních úřadů, zemědělských družstev, cechů, živnostenských společenstev a spolků, ale také sbírky fotografií, map, vyhlásek a plakátů a osobní fondy významných regionálních osobností.

K udržení dobrého fyzického stavu dokumentů výrazně přispívají odborná pracoviště – knihařská a konzervační dílna, nejvíce frekventované archiválie jsou digitalizovány. Badatelské veřejnosti je mimo archiválií k dispozici i archivní knihovna s téměř 6 500 svazky odborné literatury.

Na 60. výročí vzniku archivu a desetiletí v nové archivní budově upozorňuje i výstava Archiv – archiválie – archiváři, instalovaná ve vestibulu archivní budovy, a publikace, obsahující základní informace o jeho historii i současnosti. Řada akcí, zejména každoročně připravované semináře pro odbornou veřejnost, tentokrát v jubilejním roce rovněž tematicky připomínala historii této významné regionální instituce.

Zájemcům o podrobnější informace o činnosti archivu a archivních fondech doporučujeme nahlédnout na webové stránky archivu – www.soka-km.cz.

Miroslav Olšina

ředitel SOKA Kroměříž

Archivní publikace

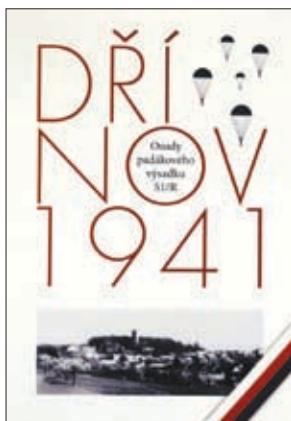
Využívání archivního bohatství nespočívá jen v předkládání dokumentů badatelům nebo vypracování odborných rešerší. Sami archiváři se snaží zajíma-

vé dokumenty vystavovat nebo publikovat. Kroměřížský archiv vydává pravidelně již od roku 1995 Archivní sborník s odbornými příspěvky archivářů i externích autorů, téměř každoročně pak alespoň jednu publikaci zaměřenou na historii regionu. Vydané

publikace jsou k dostání v badatelně archivu, některé tituly jsou však již rozebrány.

Také regionální historikové využívají archivní prameny zejména ke zpracování kapitol z dějin jednotlivých obcí, spolků nebo škol.

(mo)

Sdružení měst a obcí Východní Moravy

OKRES VSETÍN

Branky, Francova Lhota, Horní Lideč, Hošťálková, Huslenky, Karolinka, Kelč, Lačnov, Leskovec, Lešná, Lidečko, Liptál, Loučka, Lužná, Nový Hrozenkov, Police, Pozděchov, Rožnov p. Radhoštěm, Střelná, Ústí, Valašská Polanka, Valašská Senice, Velké Karlovice, Vsetín

OKRES UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Babice, Bojkovice, Boršice u Blatnice, Březolupy, Drslavice, Hluk, Horní Němčí, Hradčovice, Huštěnovice, Jalubí, Jankovice, Kněžpole, Korytná, Kostelany n. Moravou, Košíky, Medlovice, Místřice, Modrá, Nedachlebice, Nezdenice, Pitín, Podolí, Popovice, Salaš, Staré Hutě, Staré Město, Šumice, Traplice, Tučapy, Tupesy, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Uherský Ostroh, Vážany, Záhorovice, Zlámanec, Zlechov

OKRES ZLÍN

Bělov, Bohuslavice nad Vlčí, Brumov-Bylnice, Březůvky, Dešná, Dobrkovice, Držková, Fryšták, Halenkovice, Haluzice, Hostišov, Hrobice, Hvozdná, Kaňovice, Komárov, Lhotsko, Lipová, Lukov, Napajedla, Neubuz, Oldřichovice, Podkopná Lhota, Pohořelice, Pozlovice, Rudímov, Sazovice, Slavičín, Slušovice, Spytihněv, Štítná nad Vlčí-Popov, Újezd, Valašské Klobouky, Vizovice, Vlachova Lhota, Všemina, Vysoké Pole, Žlutava

OKRES KROMĚŘÍŽ

Bezměrov, Bořenovice, Břest, Hulín, Komárno, Kurovice, Kyselovice, Lubná, Prusinovice, Roštění, Rusava, Zborovice, Žeranovice

